

Kun viimeksi olin Turussa puhumassa, tamperelaisena tulin reippaasti sisään Turku-vitseillä. Jostain syystä en saanut aivan varauksettoman innostunutta vastaanottoa paikalliselta yleisöltä, jossa istui mm. Ville Niinistö.

Tällä kertaa ajattelin pysytellä turvallisilla vesillä ja pitää puheeni mahdollisimman ilottomana. Ehkä iloton puhe sopiikin tähän ilottomaan aikaan.

Ulkoministeri Elina Valtonen kiteytti jotain olennaista HS:n haastattelussa, kun hän totesi: ”olen todella huolissani kaikesta”. Täytyy sanoa: Elina, I feel you.

Suomesta ja maailmalta vyöryy tasaista tahtia apeita ja ankeita uutisia. Työttömyyttä, asunnottomuutta ja lapsiperheköyhyyttä. Sotia, ilmastotuhoja ja pakolaisuutta. Ei siinä ilo ole ensimmäisenä mielessä.

Mutta jonain tällaisena erityisen ilottomana hetkenä aloin miettiä: onko itse asiassa juuri ilo lopulta sitä, mitä tämä iloton aika oikein kaipaa? Siksi tänään puhun ilosta – ja vähän myös sammakoista.

###

Juuri nyt itselleni iloa tuottaa se, että saan toimia Manse Priden suojelijana. Tapahtuman teema on tänä vuonna – kuinka ollakaan – ”iloa ja toivoa”. Toivotan teidät kaikki lämpimästi tervetulleiksi Tampereelle.

Ihan kaikkiin Prideihin ei ihmisiä ole toivotettu yhtä tervetulleiksi. Viime kesänä Viktor Orbánin hallinto kielsi Unkarissa Budapestin Priden. Päätös oli ilmeisessä ristiriidassa eurooppalaisen lainsäädännön kanssa.

Orbán myös varoitti ihmisiä osallistumasta ja uhkaili seurauksilla. Me osallistuimme silti, kielloista ja uhkauksista huolimatta, koska halusimme tukea vapauden puolesta mieltään osoittavia unkarilaisia.

Parin tunnin marssimisen jälkeen saavuimme Tonavan ylittävälle sillalle. Kun katsoin eteenpäin, en nähnyt kulkueen alkupäätä. Kun katsoin taaksepäin, en nähnyt kulkueen loppupäätä. Ihmisvirta jatkui katkeamattomana kilometrien verran.

Vaikka Pride oli julistettu laittomaksi, siitä tuli lopulta Unkarin suurin mielenosoitus koko Orbánin 16-vuotisen valtakauden aikana. Monien arvioiden mukaan se myös osaltaan auttoi päättämään Orbánin valtakauden. Professori Judit Takács kutsui Pridea keikahduspisteeksi Unkarille.

Orbán tarjosi ihmisille lähinnä pelkoa, uhkakuvia ja harmautta. Pride oli täynnä väriä, luovuutta ja iloa.

Aktivisti ja esseisti Rebecca Solnit on kirjoittanut osuvasti: “joy is itself an insurrectionary force against the dreariness and dullness and isolation of everyday life”. Siis: “ilo on itsessään kapinallinen voima arjen harmautta, tylsyyttä ja erillisyyttä vastaan”

Unkarilaiset muistuttivat, että Pride voi olla sekä protesti että juhla. He muistuttivat, että ilo voi olla kapinallinen voima.

###

Ilo kapinallisena voimana on näkynyt myös Portlandin kaduilla. Yhdysvaltain maahanmuutto- ja tullivirasto eli tutummin ICE jahtasi Portlandissa paperittomia siirtolaisia ja siinä sivussa vähän muitakin rodullistettuja ja Trumpin hallinnon mielestä epäilyttäviä ihmisiä.

ICEn agentit toimivat keinoja kaihtamatta, lopulta kohtalokkain seurauksin. Portlandissa ICE sai kuitenkin vastaansa sammakkoprikaatin eli puhallettaviin sammakkopukuihin sonnustautuneet mielenosoittajat.

Sammakkoprikaatin toimintatapaa voi kutsua taktiseksi leikillisyydeksi (tactical frivolity). Huvittavia asuja käytettiin keventämään jännitteitä; on vaikea pelätä mielenosoittajia, jotka ovat pukeutuneet vaikka seeproiksi tai yksisarvisiksi. Mutta on toinenkin syy: leikillisuus on vain yksinkertaisesti hausempaa.

Taktista leikillisyyttä on välillä sovellettu myös täällä vakavamielisessä Suomessa. Äärioikeistolaiselle Soldiers of Odinille syntyi vastareaktionä Loldiers of Odin.

Sen vastamielenosoittajat pukeutuivat klovneiksi ja tekivät äärioikeiston katupartiot naurunalaisiksi. Ylen haastattelussa Loldiers of Odin kuvasi toimintaa näin: ”Huhkimme hiki hatussa herätäksemme hupaisampaan huomiseen”.

Tämä klovniin huhkiminen iski äärioikeiston arkaan paikkaan. Äärioikeisto nimittäin haluaa, että sitä pelätään, mutta se pelkää sitä, että sille vain nauretaan.

Loldiers of Odinille olisi taas ollut vappuna tarvetta, kun äärioikeisto marssi Tampereella. Marssi nousi valtakunnallisiin otsikoihin asti, kun naamioituneet äärioikeistolaiset pahoinpitelivät nuoren vastamielenosoittajan.

Haluan tässä yhteydessä kiittää kaikkia rohkeita kansalaisia, jotka tekevät selväksi: ei natseja Tampereelle, ei natseja mihinkään.

###

Tänä ilottomana aikana olen löytänyt iloa myös yllättävästä paikasta: Ukrainasta, joka puolustautuu Putinin raakalaismaista hyökkäyssotaa vastaan.

Vierailin viime elokuussa Kiovassa. Matkalla tapasin haavoittuneita Ukrainan puolustajia ja vietin aikaa kellarissa suojautuen Venäjän ilmaiskuilta. Näin ohjusten tuhoamia kerrostaloja ja kaatuneille pystytettyjä lippumeriä.

Yhtenä iltana kävelin Kiovan keskustan halki takaisin hotellille. Näin vilkkaita cocktailbaareja ja katutaiteilijoita.

Ennen kaikkea näin kuitenkin kiovalaisia nuoria, jotka viettivät kaupungilla iloista iltaa. Ihan niin kuin nuoret viettävät missä eurooppalaisessa kaupungissa tahansa.

Kiovan nuoret eivät oikeastaan iloitse sodasta huolimatta, vaan pikemminkin juuri sen takia, että he jaksaisivat ja kestäisivät sotaa. Tai niin kuin HS kirjoitti Kiovan bilekulttuurista kertovassa jutussa: ”Kun kuolema on lähellä, on osattava elää”.

###

Pohjimmaltaan samasta kertoo Lesja Ukrajinkan maineikas runo *Contra spem spero*, englanniksi tunnettu nimellä *Against all hope I hope*. Tai niin kuin Eero Balk sen suomensi: ”toivottakin toivoa jaksan”.

Ukrajinka kirjoitti runonsa Venäjän keisarikunnassa, joka yritti vaientaa ukrainalaisten äänen. Hän kamppaili myös pitkään vaikean tuberkuloosin kanssa.

Vaikeuksista huolimatta hän kykeni löytämään iloa. Runossa hän kirjoitti näin:

”Niin läpi kyynelteni nauran
laulaen surun keskellä
toivottakin toivoa jaksan
Pois murhe, tahdon elää mä!”

Yli vuosisata myöhemmin Kiovan kaduilla nuoret nauravat läpi kyynelten. Nuoret laulavat surun keskellä. Nuoret jaksavat toivoa – toivottakin.

Ennen kaikkea: nuoret elävät.

###

Kun lähdin mukaan Vihreisiin, olin saman ikäinen kuin monet noista nuorista Kiovan kaduilla. Tänä vuonna siitä tulee kuluneeksi tasan 30 vuotta.

Se ei ole toki alkuunkaan niin paljon kuin monella muulla. Silti tällaiselta tuoreelta tulokkaaltakin aina välillä kysellään, miten jaksan olla mukana vuodesta toiseen, vaikka ajat eivät ole helppoja ja politiikka on välillä raskasta.

Vastaan lainaamalla Audre Lordea, mustaa feministiä ja aktivistia: ”I have found that battling despair -- means teaching, surviving and fighting with the most important resource I have, myself, and taking joy in that battle.” Siis: “Olen huomannut, että epätoivon vastustaminen -- tarkoittaa opettamista, selviytymistä ja taistelemista voimavaroistani tärkeimmällä, itselläni – ja ilon löytämistä tuosta taistelusta.”

Ei siis vain ilon löytämistä voitoista ja saavutuksista, vaan myös ilon löytämistä itse taistelusta.

Tämä yhdistää, näin väitän, niin Pride-osallistujia Budapestissa kuin Loldiers of Odinin mielenosoittajia Tampereella. Niin sammakkoasuisia aktivisteja Portlandin kaduilla kuin juhlivia nuoria Kiovan yössä.

Ilon löytäminen taistelusta.

Se on myös vastaukseni kysymykseen, miten olen jaksanut olla mukana 30 vuotta. Olen löytänyt ilon siitä, että saan olla osa juuri tätä taistelua reilumman ja kestävämmän Suomen ja maailman puolesta.

###

Henkilökohtaisen merkkivuoden kunniaksi kaivelin vähän arkistoja. Löysin 30 vuoden takaa ihka ensimmäisen haastattelun, jonka annoin vihreänä ehdokkaana. Aamulehden juttu oli otsikoitu: ”Pelasta maailma – aloita Tampereelta”.

Haastattelussa mm. avasin toimittajan pyynnöstä vaalibudjettia. Kerroin, että 50 markalla tein 800 kappaletta flajereita reivaajille. Toimittaja oli sitten tehnyt juttuun kätevän faktalaatikon jossa kerrottiin, että flajeri = lentolehtinen ja reivaaja = teknomusiikin harrastaja.

Haastattelu päättyi kappaleeseen, jonka ehkä juuri ja juuri kehtaan lukea ääneen näin 30 vuotta myöhemmin: ”Puoluepolitiikkaa hänkin kertoo vieroksuneensa, mutta nyt hän suostui vihreiden ehdokkaaksi sitoutumattomana pitkällisen harkinnan jälkeen”.

18-vuotiaana lukiolaisena asetuin tosiaan sitoutumattomana ja pitkällisen harkinnan jälkeen ehdolle Tampereen valtuustoon. Voin kertoa, että 30 vuotta sitten Tampere näytti hyvin erilaiselta kuin tänään.

30 vuotta sitten uusiutuvan energian osuus Tampereen Energian tuotannosta oli yksi prosentti. Nyt se on yli 80 prosenttia.

30 vuotta sitten Tampere oli suojellut luontoa vain noin 100 hehtaarin verran. Nyt suojelualueita on jo kymmenen kertaa niin paljon.

30 vuotta sitten Tampere muistutti vähän tämän päivän Turkua siinä, että kaupungissa ei vielä kulkenut ratikkaa. Nykyään ratikalla tehdään Tampereella yli 20 miljoonaa matkaa vuodessa – ja pian tehdään myös täällä Turussa.

Nämä ja monet muut edistysaskeleet eivät toki ole yksin vihreiden ansiota. Ne ovat kuitenkin pitkälle vihreiden ansiota.

Kyse ei ole tietenkään vain Tampereesta, sillä pian ratikka kulkee myös täällä Turussa. Turussakaan ei olisi enemmistöä ratikan puolesta ilman vihreitä. Vaikka se vähän tamperelaisen sielua kirpaisee, täytyy sanoa: onneksi olkoon, Turku!

Niin Tampereella, Turussa kuin ympäri Suomea vihreät ovat puhuneet uusiutuvasta energiasta, luonnonsuojelusta ja kestävästä liikenteestä kauan ennen kuin niistä tuli suosittuja. Jo silloin, kun demarit vähättelivät niitä ja kun kokoomuslaiset nauroivat niille.

###

Ei ole aina helppoa toimia politiikassa tienraivaajana. Ei ole helppoa nostaa keskusteluun ratkaisuja vuosia ennen kuin suuret puolueet uskaltavat lämmitä niille.

En voi luvata, että vuodesta ennen eduskuntavaaleja tulee helppo. Enkä voi luvata, että hallituskaudesta vaalien jälkeen tulee helppo.

Voin kuitenkin luvata jotain muuta.

Voin luvata, että jos kaikki me, jotka olemme tänään koolla täällä Turussa, ja sadat ja taas sadat muut ihmiset ympäri tätä maata – jos me lähdemme täysillä kampanjoimaan reilumman ja kestävämmän Suomen ja maailman puolesta, jos me Audre Lorden sanoin kykenemme löytämään ilon taistelusta; jos me teemme sen, niin silloin ensi kevään vaaleissa Vihreät voittaa, otamme takaisin 20 kansanedustajan paikkaa ja tämän maan suunta muuttuu.

Ja tuomme iloa tähän ilottomaan aikaan.